

Gemeente, bijeengekomen rond het verhaal van Jezus Christus, lieve mensen,

Ze wisten niet wat hen overkwam! Ze hadden hun schapen net wat bij elkaar gedreven. Zo goed en zo kwaad als het ging hadden ze een schaap verzorgd, dat gewond was geraakt na een aanval van een rondstruinende wolf. Wat honing op de wond gesmeerd: dat is goed voor het helen van de wond. Nu ging het wel weer: de rust was wedergekeerd. Ze zaten bij elkaar met z'n tweeën in de donkere nacht. De derde herder was even naar een put verderop om water te halen. Ze waren stil. Op een gegeven moment kregen ze het wel over de situatie. Die volkstelling waarvoor al die mensen uit den vreemde naar het dorp Bethlehem waren gekomen. Het was zó druk daar! Geen slaapplek meer te vinden, hadden ze begrepen.

Maar verder voltrok het grote wereldgebeuren zich ver van hen vandaan. Politieke spelletjes aan het hof van Herodes, besluiten van de overheid - een vreemde overheerser, de Romeinen. Die keizer, die vooral vat wilde krijgen op mensen, wilde weten over hoe velen hij het voor het zeggen had. Stuk voor stuk wilde hij ze tellen: allemaal belastingbetalers. Zogenaamde 'toeslagen' waren er in die tijd natuurlijk niet. Wel het jezelf rijk rekenen over de ruggen van mensen. Dat is van alle tijden. En dus moest iedereen reizen naar een verplichte plaats van inschrijving, van registratie, afhankelijk van waar je familie vandaan kwam: wat leidde tot reisbewegingen kriskras van de ene kant van het land naar de andere. Krankzinnig eigenlijk.

Maar zij, de herders? Zij zijn mensen van de periferie, van de rand van de samenleving. Zij blijven op hun plek, lopen niet in het zicht. Hun leven gaat door, dag in, dag uit. Het gaat om de zorg, om het leven van de dieren: elke dag weer en elke nacht hetzelfde. Een bestaan dat het moet hebben van vanzelfsprekendheid. Niet spectaculair. Een stoffig, karig bestaan, waar weinig eer mee te behalen is. Geen landsbelang, dat van hen afhangt. Wel het leven van de schapen, maar ja, wat stelt het voor? Leven, dat hier buiten vooral óverleven is.

Maar het is wel LÉVEN! Verantwoordelijk zijn voor het leven – van dieren, van mensen. Wij werden en worden er de afgelopen maanden mee geconfronteerd - op een manier en een schaal, die velen nog niet eerder hebben meegemaakt. Wie in vreedstijd en in welvaart is opgegroeid – zoals ik – in ieder geval niet. Een pandemie zoals we nu doormaken: dat is ongekend voor onze 21e eeuwse geciviliseerde samenleving. En als er iets duidelijk wordt, dan is dat wel, hoe afhankelijk ons bestaan is van de verantwoordelijkheid, de daadkracht en zorg van mensen!

Wij kennen ze ook wel: herders. Herders aan de rand van én midden in de stad. Herders, die werken in de thuiszorg, in zieken- en verpleeghuizen. Herders, die jongeren begeleiden, les geven. Herders, die mensen leiden door de diepten van een diepzwart leven van verdriet, verlies, van depressie heen. Zoveel verschillende herders in onze moderne stadse samenleving. Het gaat hen erom – net als de letterlijke herders daar op het veld bij

Bethlehem - alles te doen om leven in leven te houden. Omdat het nu eenmaal om Léven gaat. Ja, heel even – in het voorjaar - was er applaus van mensen, die stonden bij open ramen en op balkons: applaus voor de zorg! Een aantal weken luidden de klokken: om troost en hoop. En toen het klappen en de klokken stil vielen, ging het zorgen door, dag in, dag uit.

Het is stil als op het veld bij Bethlehem, en donker - zo midden in de nacht.

Weinig uitzicht op verandering, op perspectief voor een samenleving waarin de kaarten geschud zijn.

En dan wordt het licht – en ze weten niet wat hen overkomt!

[intermezzo: koor en soliste zingen: “Gloria a dios”, lied 309a]

Daarna verdween het licht weer langzaam. Ze keken elkaar aan, de herders. Hadden ze dat wel goed gehoord, goed gezien? Dat daar een engel had gestaan en had gezegd: “Wees niet bang. Ik kom jullie goed nieuws brengen!” ‘Jullie’ had hij gezegd! Jullie! Goed nieuws, dat zij hoorden en dat daarná pas voor de hele wereld bestemd zou zijn! En dan zo’n engel: bij hen op het veld! Ongelofelijk! Maar wel zo intens, dat ze het echt wel geloofden... Het leek eigenlijk, alsof het visioen van de oude profeet Jesaja in enen werkelijkheid was geworden: al dat licht in de donkere nacht! En had de engel niet ook nog gezegd dat er vrede zou komen? ‘Voor de mensen die de Eeuwige God lief heeft.’ Werden zij daarmee bedoeld? Het was eigenlijk niet uit te leggen. En toch: het voelde zó waar.... Op pad dan maar! Wat de engel had gezegd van een kind - absurd: een kind in doeken in een voederbak. Als vredevorst, nota bene. Maar goed: ze gaan.

[intermezzo: koor en soliste zingen: “Con mi Burrito Sabanero”]

Dat haar dát zou overkomen. Ze had zich wel vreemd gevoeld de afgelopen negen maanden. Dat visioen was er geweest: die engel met de boodschap aan haar, Maria, van de zwangerschap. Bang was ze geweest, eerst, lange tijd. Later was het besef doorgedrongen, dat het misschien wel waar was: dat haar kind inderdaad degene zou kunnen zijn, die bij alle onrechtvaardigheid, scheve verhoudingen, kloof van rijk en arm, onderdrukking, eigenbelang - die daar verandering in zou brengen. Ze was er gaandeweg in gaan geloven.

Tot nu toe. Tot hier toe! Niets was er veranderd! Gestrand waren ze op een doodgevaarlijke tocht. Zij hoogzwanger, maar gedwongen op reis te gaan voor die absurde volkstelling. En op zoek naar een plek om te overnachten kwamen de weeën: het was zo ver, maar nergens werd plaats gemaakt voor haar en haar bevalling. Hoe ver kun je afdalen in de diepte van de nacht, de kou, de onherbergzaamheid? Haar kind: die gedoodverfde redder – Davidszoon? Geboren tussen de beesten. Gevallen op de aarde.

Later op die avond waren er twee mannen gekomen, herders. Ze dacht nog: die zijn hun

schapen kwijt. Maar nee. Ze waren zo opgewonden geweest! Over wat hen was overkomen. Ze hadden verteld: van engelenstemmen, van een verblindend fel licht boven hen en om hen heen. Ja, ze waren bang geweest. Maar ook dat de boodschap van die engelen was: dat er vrede zou komen! Sterker nog: hier, nu gekomen was! Echte vrede: vrede én gerechtigheid: rechtvaardige verhoudingen ook voor wie het niet zo getroffen heeft in het leven. Een bizarre ervaring moest dat geweest zijn voor de herders daar buiten op het veld tussen de schapen. Oh ja, van al dat goede nieuws zou er een teken zijn: een kind, in doeken gewikkeld en liggend in een kribbe. Dat moest hij wel zijn: dit jonge leventje – haar kind, door haar verzorgd en gekoesterd.

[intermezzo: koor en soliste zingen: “Duermo Negrito”]

Jong leven, dat tegen de klippen op, geboren wordt. Ook nu gebeurt dat: in deze dagen, waarin we de deuren van de huizen weer sluiten moeten. Waarin we de afstand weer moeten vergroten, en ons bezoek begroten. Naar twee, nee!, drie. En dan weer twee. En toch wordt ook nu leven gegeven, voor leven gedankt, leven gekoesterd: jong én oud leven. Niet groots, niet veel, maar rijk, omdat het bij elk leven om léven gaat.

Twee ouders, een enkele herder, wat schapen en een ezel: het grote verhaal gaat in het kleine schuil. We zitten hier vanavond met een schare die niet groter mag zijn dan 30, iets wat niet eerder in een kerstnacht zo beperkt moest zijn. In alle andere jaren was 30 misschien weinig geweest en nu betekent 30 de grootste volledigheid. Een uitzonderlijke tijd, waarin we horen van een vertrouwd en tegelijkertijd zo wonderlijk verhaal. Waarin het kleine het grootste wordt - en het grote wereldgebeuren zich afspeelt aan de rand. Dat God de Allerhoogste is en schuil gaat in de kleinste van de mensen. Dat God niet ver weg is, maar daar, waar Leven wordt gegeven, gekoesterd en verdedigd tegen de klippen op. De grootste hoop gaat daarin schuil, waar je dat het minst verwacht. Amen.

[intermezzo: koor en soliste zingen: “Riu, riu, riu”]

Willem de Zwijgerkerk, 24 december 2020, kerstnacht. Voorganger: ds. C. Pumplun.

Jo van Beusekom: orgel en piano,

Jan Gaasterland: ouderling

Dirk de Gier: lector,

Kwartet uit de Zanggroep Willem de Zwijgerkerk

Jan Marten de Vries: cantor, ukelele, concertina, piano, percussie

Jelte de Vries: ukelele, gitaar, percussie Itzel Medecigo: mezzosopraan, percussie